Tiki Hög – Lärarhandledning

Videoguider

På adressen www.tikilaromedel.com hittar du några korta videofilmer som visar dig grunderna i Tiki Svenska. Denna lärarhandledning har fokus på *Tiki Hög 1–3*.

Läsförståelse

Tiki Svenska tränar läsförståelse.
Tiki Hög 1–3 riktar sig till åk 7–9 i grundskolan och grundsärskolan och innehåller sammanlagt ca 275 övningar. Tiki Hög 1–3 fungerar även bra i gymnasiesärskolan och för elever med annat modersmål än svenska.

Konton

Varje elev som arbetar med Tiki Svenska får ett eget konto och kan logga in från vilken enhet som helst som är uppkopplad mot internet. Alla elever tillhör en lärare som kan följa elevens arbete via sitt lärarkonto.

Alla plattformar

Tiki stöder alla webbläsare. Du kan logga in från en dator eller en surfplatta.

Uppdrag

Varje del av Tiki Hög 1–3 består av 20 läsuppdrag. Ett sådant uppdrag innehåller 3–5 övningar. Eleverna ser bara det uppdrag de arbetar med och de uppdrag de redan har avslutat. När eleverna har klarat ett uppdrag kommer nästa uppdrag fram automatiskt.

Övningarna rättas

De allra flesta övningar i Tiki Hög 1 och 2 rättas omedelbart av programmet. I vissa fall lämnar eleverna svar som du ska kommentera. De kan dock fortsätta framåt även om du inte hunnit kommentera.

Grundidé

Den grundläggande idén i Tiki Svenska är att eleverna arbetar med varje text mer än en gång och på mer än ett sätt. Våra huvudprinciper är att läsförståelsen blir bättre om man repeterar och tar hjälp av att lyssna.

Korta texter

Tiki Hög 1 är uppbyggt av texter som innehåller 60–170 ord. Det motsvarar texter på under en halv A4-sida. Texterna i Tiki Hög 2 innehåller 120–600 ord och Tiki Hög 3 innehåller texter på upp till ca 1 000 ord – ca tre A4-sidor.

Texterna i pdf-format

Alla texter finns även i pdf-format i lärarvyn. Du får skriva ut och använda texterna fritt på din skola. Det är naturligtvis bra träning att läsa texten även på papper.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Omfång
När vi beskriver omfånget för respektive del i Tiki Hög menar vi det totala antalet ord eleverna arbetar med. Vi räknar in att varje text i Tiki Hög 1 och Hög 2 återkommer och att eleverna arbetar med den mer än en gång.
Tiki Hög 1 innehåller ca 11 000 ord. Det motsvarar ca 40 sidor i en pocketbok.
Tiki Hög 2 innehåller ca 22 000 ord. Det motsvarar ca 80 sidor i en pocketbok.
Tiki Hög 3 innehåller ca 32 000 ord. Det motsvarar ca 100 sidor i en pocketbok.

Ljud
Alla texter är inlästa av professionella inläsare och eleverna kan i de flesta övningstyper lyssna om de vill. Den som vill kan även använda talsyntes.

Författare – texter
Texterna i Tiki Hög 1–3 är författade av följande skribenter:
Annika Hjalmarsson, lärare
Anneli Karlsson, speciallärare
Tuva Klinthäll, journalist
Anders Lidén, läromedelsförfattare
Arne Nilsson, specialpedagog
Fia Sjöblom, skribent

Författare – övningar
Övningsuppgifterna i Tiki Hög 1–3 är författade av Monica Rosenberg–Söderman, lärare.

Expertgranskning
Pelle Lindblå, Lindblå Läs- och Skrivutveckling AB, har granskat Tiki Svenska.

Läraren avgör
Det är läraren som avgör vilken del av Tiki Hög 1–3 (T1–T3) som passar för en individuell elev. Vissa elever kanske ska hoppa över T1 och börja direkt med T2 eller T3. Andra elever kanske vill och behöver arbeta med alla delarna. Några testelever har beskrivit T1 som *lätt*, T2 som *mer utmanande* och T3 som nyttig träning inför *nationella provet i svenska* i årskurs 9.

Tiki Hög 1
Tiki Hög 1 innehåller 20 uppdrag med mycket korta texter och passar för de elever som vill arbeta i korta pass med återkommande texter. Många speciallärare och specialpedagoger använder T1 i årskurserna 7–9. T1 fungerar också bra för elever som läser enligt grundsärskolans kursplan och för elever som har annat modersmål än svenska.
T1 passar även som en första grundkurs i läsförståelse i årskurs 7. Eleverna kan arbeta både hemma och i skolan och läraren kan följa deras arbete i lärarvyn. Man kan t.ex. tänka sig att alla elever i klassen får i uppgift att genomföra hela Tiki 1 till ett visst datum – eller under höst- eller vårterminen i årskurs 7.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tiki Hög 2

Tiki Hög 2 innehåller 20 uppdrag med något längre texter och något längre övningar. T2 är uppbyggd på samma sätt som T1 och är kanske att betrakta som den del som kan passa bäst för arbete i helklass i årskurs 7 eller 8.
Texterna i Tiki 1 och Tiki 2 är ordnade från den kortaste till den längsta texten och T2 fortsätter där T1 slutar. I T2 ska eleverna lösa vissa ordkunskapsövningar utan ljudstöd.
Du kan säkert enkelt avgöra vilken av T1 och T2 som skulle passa bäst för din grupp att arbeta igenom som en grundkurs. T1 är enligt våra testelever tydligt lättare än T2.

Tiki Hög 3

Tiki 3 skiljer sig från T1 och T2 på flera punkter: texterna är längre, det förekommer fler texter där eleverna ser sin egen läshastighet och de ska vid fler tillfällen formulera egna svar på frågor på texterna. Vissa texter förekommer bara en gång och övningstyperna används på ett friare sätt. Till viss del har vi komponerat T3 efter önskemål från elever i årskurs 9 och deras erfarenheter av nationella provet i svenska.
Texterna i T3 är inte ordnade efter antal ord utan organiserade för att skapa variation och ge en något större utmaning än T1 och T2. Vi arbetar också något mer med ordkunskap i T3 än i de andra delarna. Detta har varit ett uttalat önskemål från testeleverna.
I T3 får eleverna inte lika mycket ljudstöd som i T1 och T2.

Gula övningar

Vi kallar de övningar där eleverna formulerar egna svar eller egna meningar och sammanfattningar för *gula övningar*. Det beror på att de presenteras med gul färg i översikten över elevens arbete. Läraren ska godkänna och kommentera gula övningar.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB

Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tiki Svenska – Lärarens vy

När du har loggat in till Tiki Svenska kommer du till följande meny. Den är gemensam för alla delar i Tiki Svenska. Här kan du registrera elever och välja vilken del av Tiki de ska arbeta med.

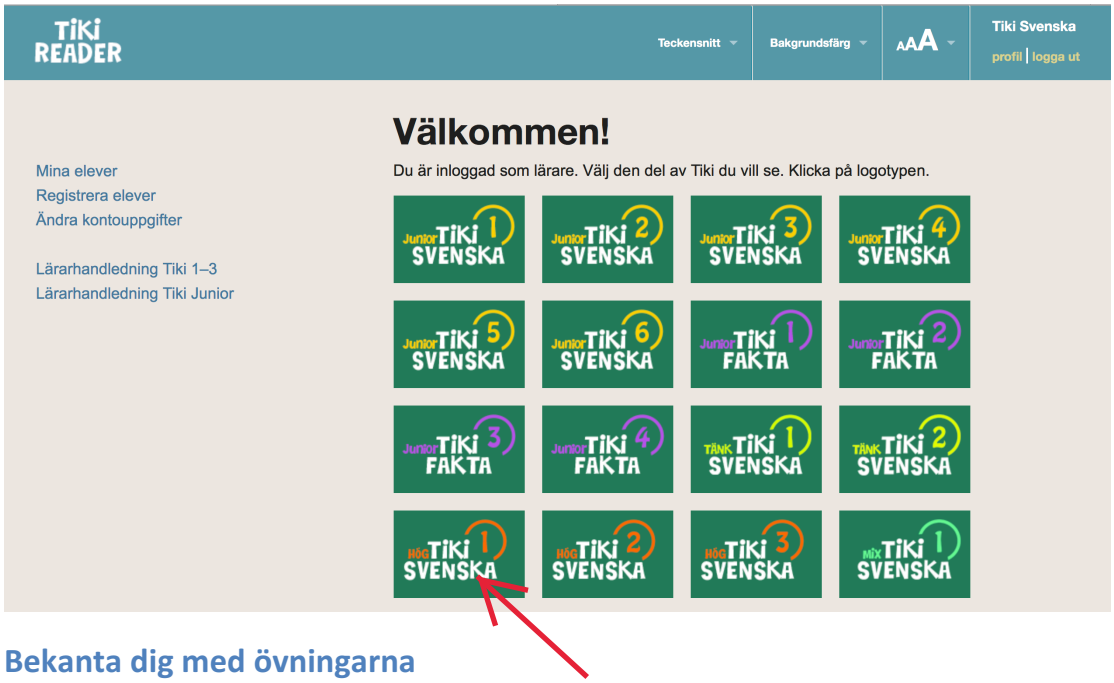

Bekanta dig med övningarna

Eftersom du är inloggad som lärare kan du se samtliga delar och övningar. Gör så här för att bekanta dig med innehållet:

- Klicka på logotypen för någon del, t.ex. Tiki Hög 1.

Tiki Hög 1

Logotypen på menyraden har nu ändrats och visar till att du har valt Tiki Hög 1.

Dina val

Till vänster på skärmen hittar du ett antal länkar. Länken *Till övningarna* leder till övningarna i Tiki Hög 1.

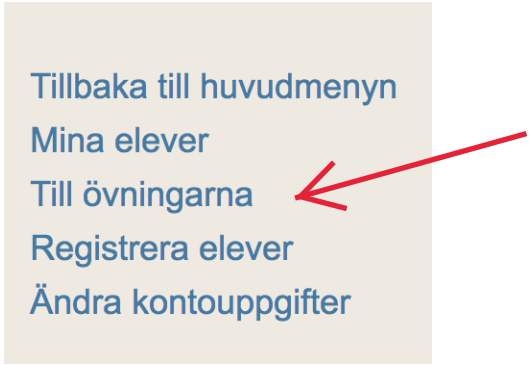

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Se övningarna i Tiki Hög 1

Du kan nu se alla övningar i Tiki Hög 1. Eleverna ser bara aktuellt uppdrag och de uppdrag de har slutfört.

Välj en annan del att titta på

Klicka på logotypen på menyraden för att komma tillbaka till huvudmenyn.

Välj en annan del av Tiki för att se övningar på andra nivåer.

Flera val – Gula övningar

Som du ser finns det också länkar som leder till elevregistrering, lärarhandledning och dokument med samtliga texter i Tiki Svenska. Länkarna *Gula övningar i...* leder till översikter över de övningar du som lärare ska kommentera till eleven.
Det är lätt att se vilka övningar du ska kommentera, eftersom det visas gula symboler i översikten över dina elever när de svarat på gula övningar.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Registrera elever

I dokumentet *Registrera klasser, lärare och elever* ser du hur du kan registrera elever som ska arbeta med Tiki Svenska. På www. tikireader.se/videoguider finns även en film som kan hjälpa dig.

Dina elever

De elever du har registrerat visas när du klickar på länken Mina elever i Tiki Svenska.
OBS! Eleverna visas efter det att de loggat in första gången. Även om de inte loggar in visas de dock dagen efter det att du registrerat dem. Databasen med användare uppdateras varje natt.

Välj delar

Så här väljer du vilken eller vilka delar dina elever ska se när de loggar in till Tiki Svenska:

- Logga in till Tiki Svenska med dina läraruppgifter.
- Klicka på länken Mina elever.

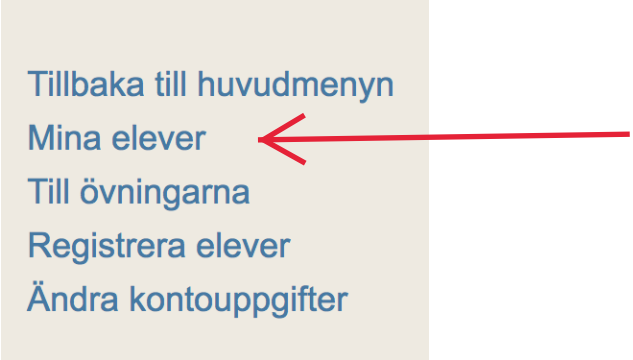

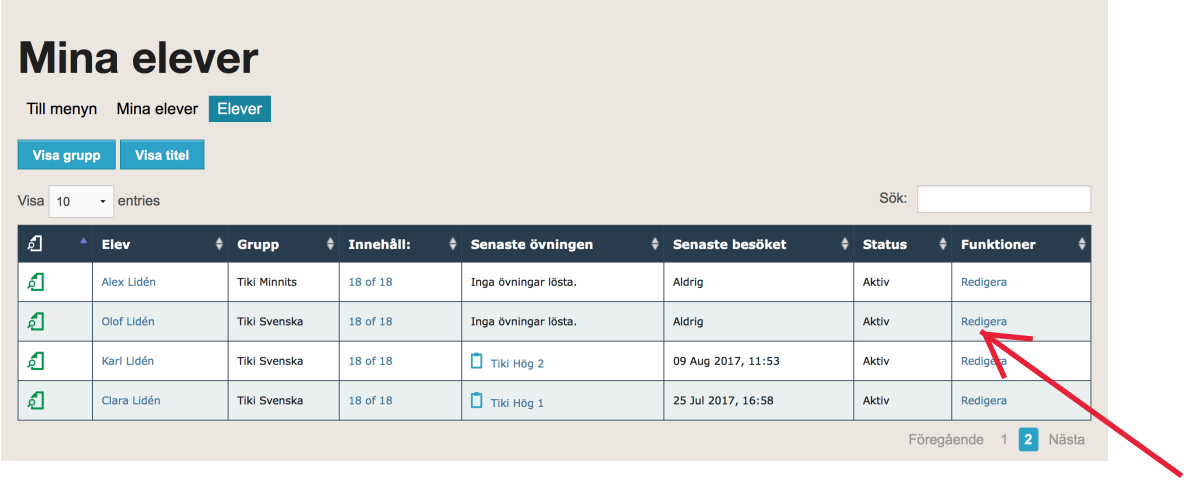

- Klicka på länken Redigera för en elev. Du hittar den i kolumnen Funktioner.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

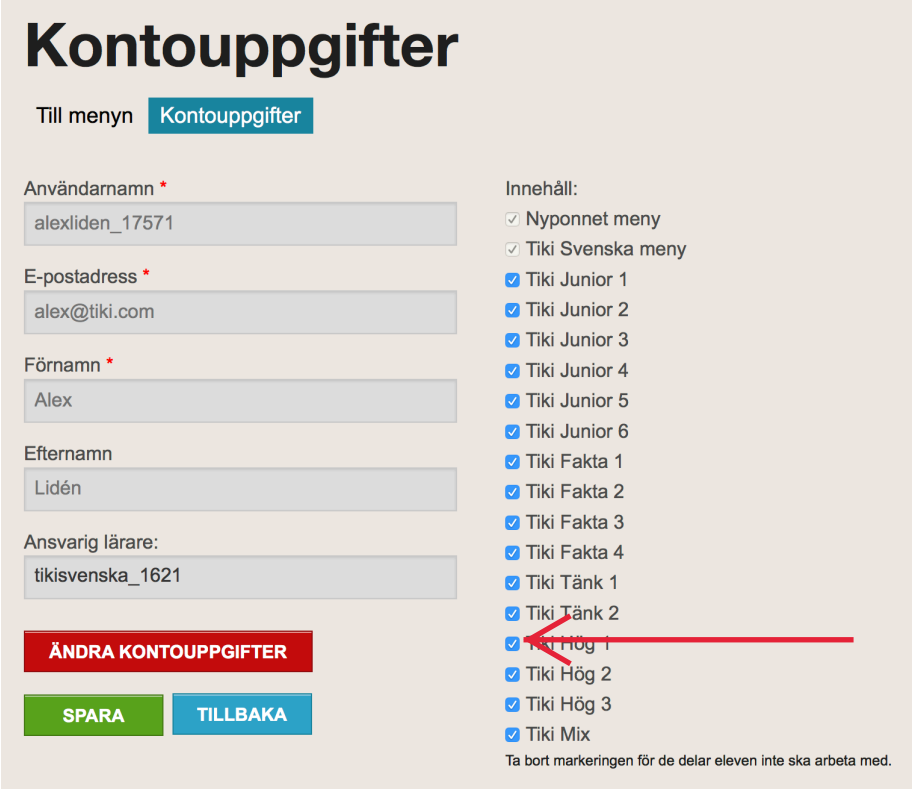

Utgångsläget är att eleverna ser alla delar i Tiki när de loggar in.

- Ta bort markeringen för de delar du inte vill att eleven ska se.
- Klicka på knappen Spara.

Följa elevernas arbete

Så här följer du dina elevers arbete:

- Välj Mina elever.

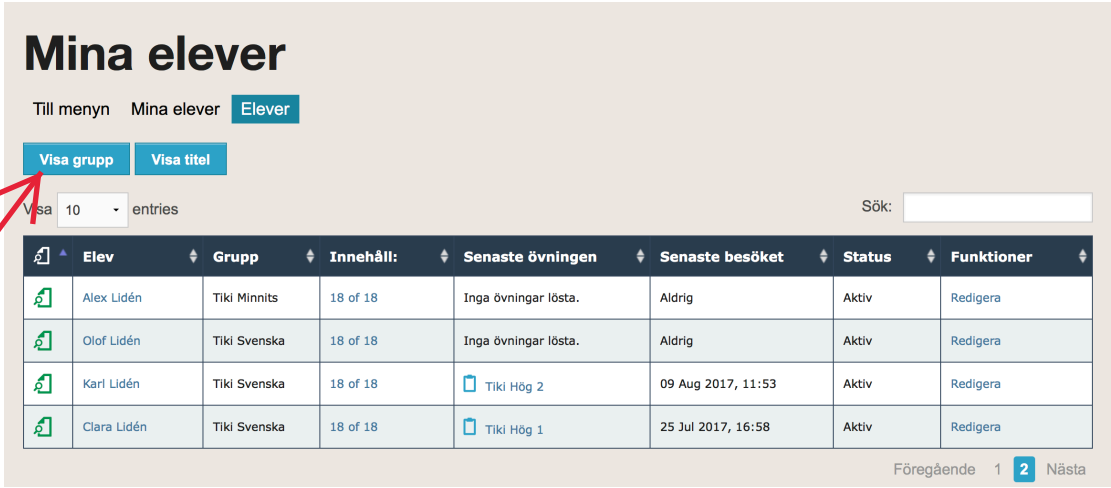

Välj klass

Du kan nu välja att se bara elever i en viss klass eller elever som arbetar med en viss del av Tiki.

- Klicka på knappen Visa grupp.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

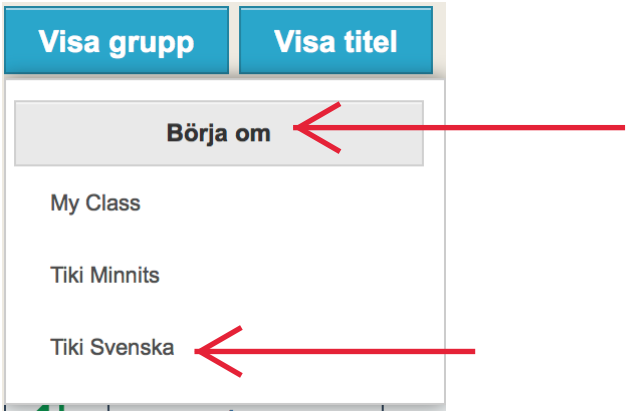

- Klicka på namnet på den klass du vill se.

Nu visas bara elever som tillhör den klass du valde.

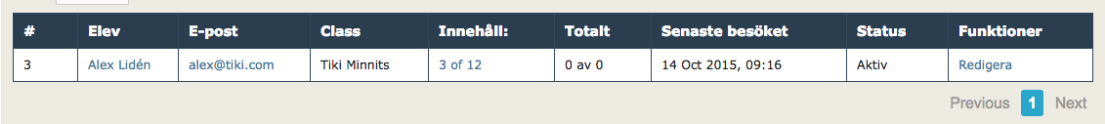

- Klicka på Börja om när du vill se alla elever igen.

Välj titel

Du kan också sortera elevlistan efter vilken del av Tiki eleverna arbetar med.

- Klicka på knappen Visa titel.

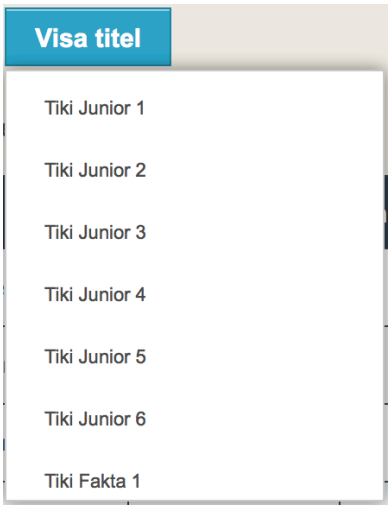

- Klicka på den del i Tiki dina elever arbetar med.

Nu visas bara elever som arbetar med den del du valde.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Elevernas resultat

Så här följer du elevens arbete med Tiki Svenska.

- Peka på elevens namn.

Nu visas en ruta med information om vilken eller vilka delar av Tiki eleven arbetar med.

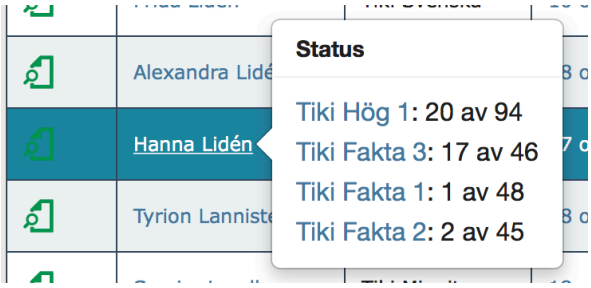

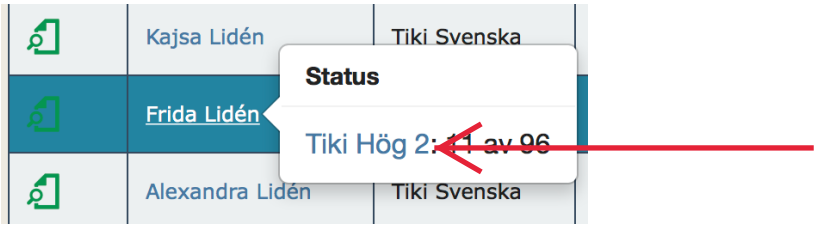

- Klicka på länken till den del du vill se elevens resultat på.

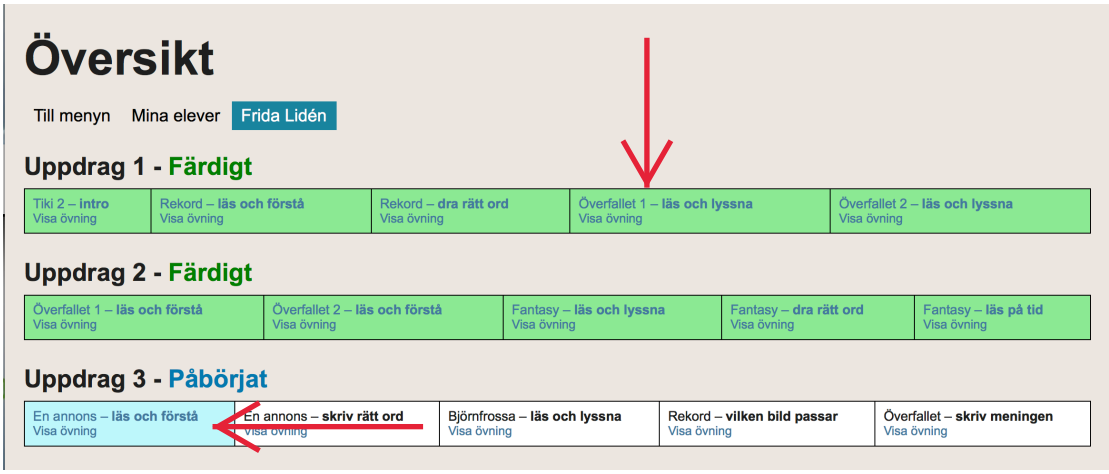

Avslutade och automatiskt rättade övningar markeras med grön färg. En övning där eleven formulerat ett eget svar som du godkänt markeras med blå färg.

Elevens svar

Om du klickar på textens titel i en grön ruta ser du elevens resultat på övningen. Den här eleven har försökt två gånger, svarat fel första gången och rätt vid andra försöket.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB

Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Övningar där läraren ska godkänna ett svar markeras med gul färg.

Godkänna elevens svar

Så här godkänner du elevens svar:

- Klicka på textens titel i den gula rutan.

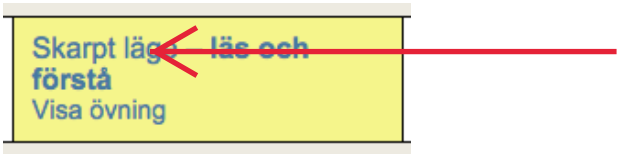

Nu kan du se elevens svar och andra uppgifter om övningen. Om övningen registrerar elevens läshastighet ser du den här.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

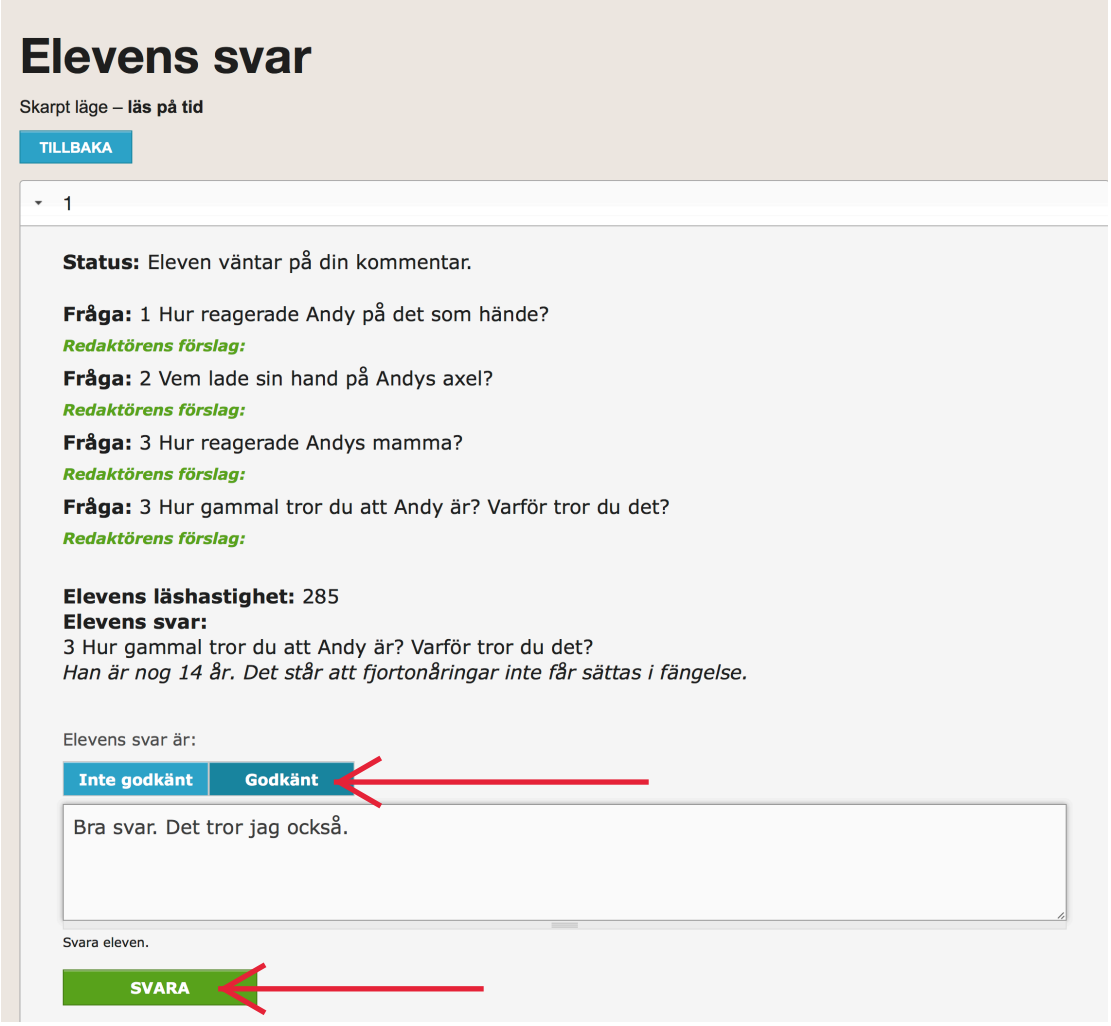

- Klick på knappen Godkänt om du anser att elevens svar är godkänt. Annars klickar du på Inte godkänt.
- Skriv din kommentar till elevens svar i kommentarfältet och klicka på knappen Svara.

Du ser ditt svar under knappen Svara. Där ser du också om eleven läst din kommentar.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Eleven får en avisering om att du svarat. Så här ser det ut i elevens vy:

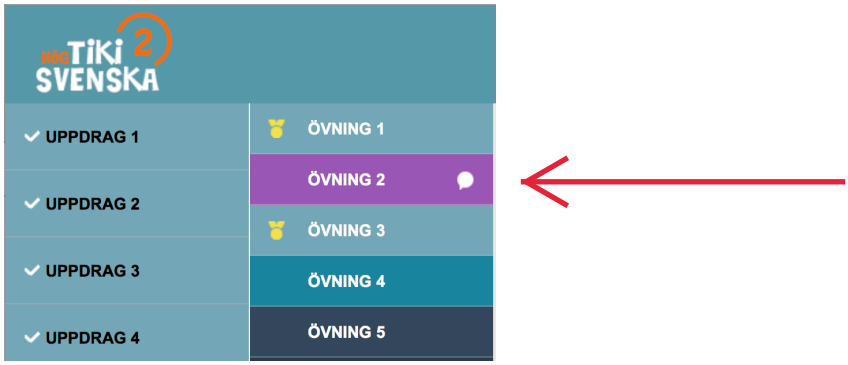

Den lila markeringen visar att eleven har fått din kommentar och ska läsa och kvittera den för att få sin medalj.

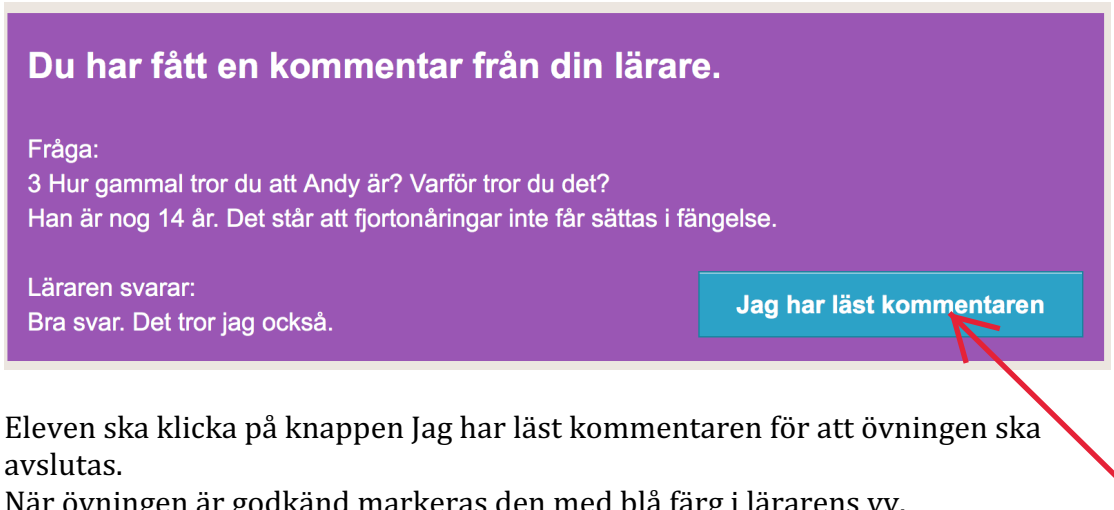

Eleven ska klicka på knappen Jag har läst kommentaren för att övningen ska avslutas.
När övningen är godkänd markeras den med blå färg i lärarens vy.

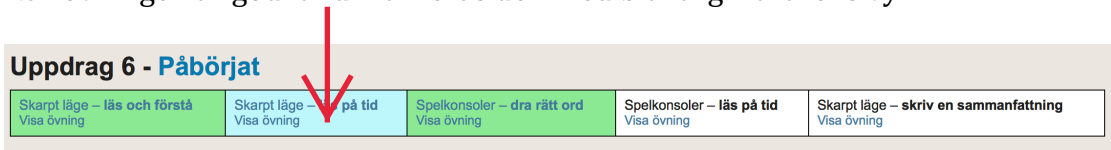

Inte godkänt svar

Om du inte godkänner svaret måste eleven försöka igen och då besvara alla uppgifter på den aktuella övningen. Eleverna kan se sina tidigare svar på just den fråga du ska godkänna. Så här ser det ut i elevens vy:

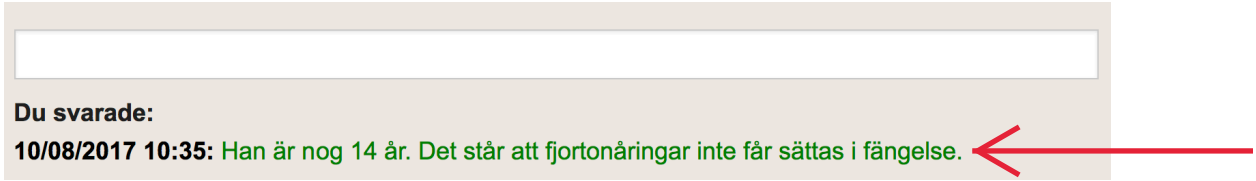

Översikt över gula övningar

Du hittar en lista över vilka övningar du ska kommentera om du klickar på länken *Gula övningar* när du har loggat in som lärare.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Arbetsytan i Tiki Svenska

Elevens meny

Om du har markerat mer än en del visas alla delar när eleverna loggar in.

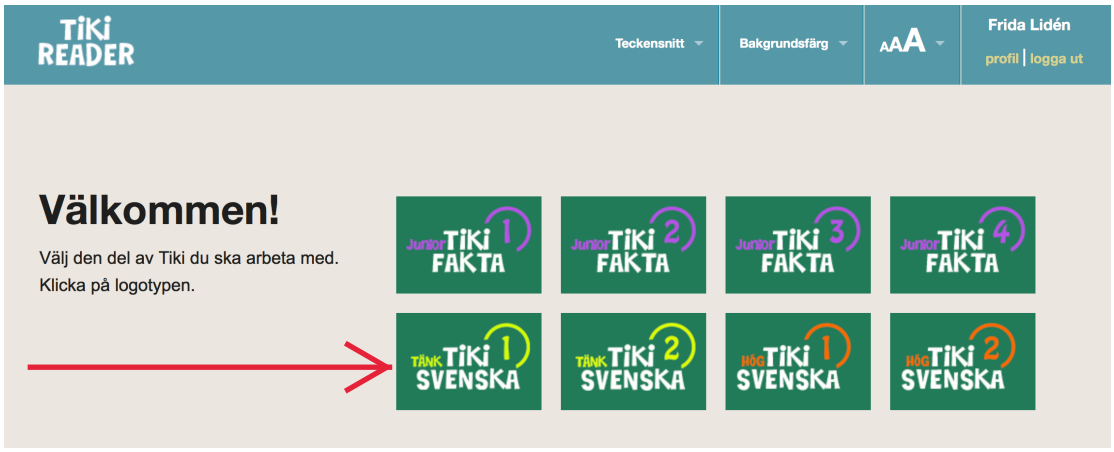

Den här eleven har tillgång till Tiki Hög 1–2, Tiki Fakta och Tiki Tänk. Eleverna ska klicka på logotypen för den del de ska arbeta med.

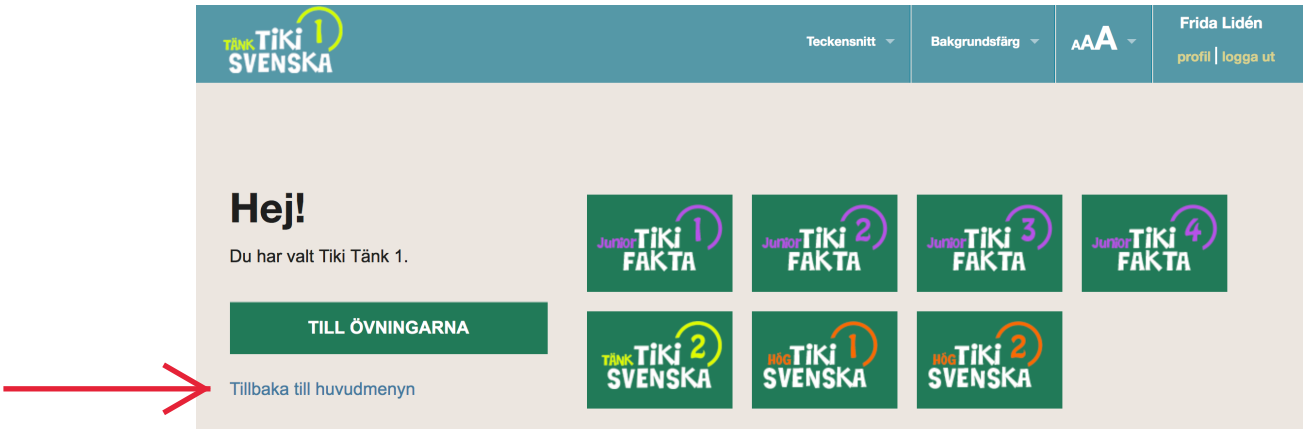

För att komma tillbaka till huvudmenyn klickar eleverna på länken Tillbaka till huvudmenyn.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Elevens arbetsyta

Så här ser arbetsytan ut när en elev har loggat in.

Eleverna kan själva ställa in vilket teckensnitt, vilken bakgrundsfärg och vilken teckenstorlek de vill arbeta med.

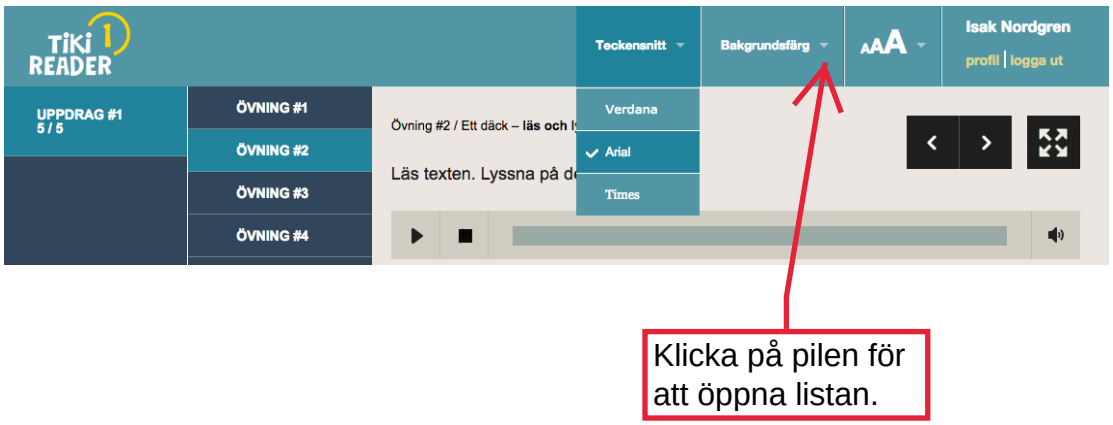

Den som vill kan också justera arbetsytans storlek genom att zooma webbläsarens fönster till önskad storlek.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Många övningstyper består av två sidor. På första sidan kommer själva texten:

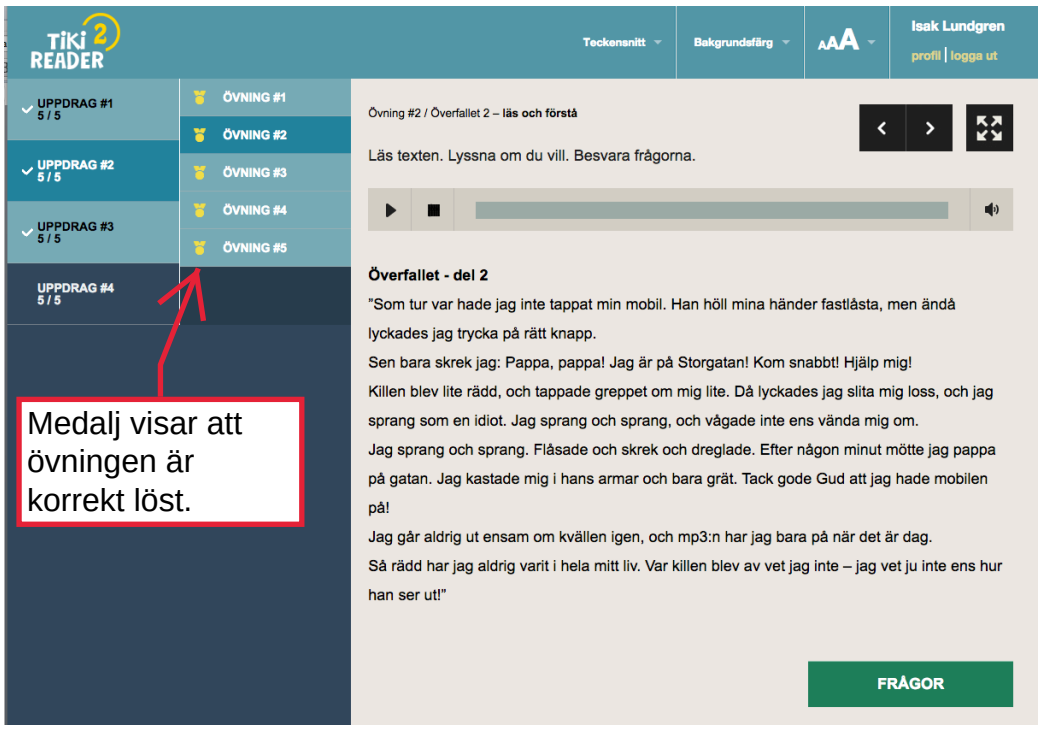

När man klickar på knappen *Frågor* öppnas den andra sidan i övningen:

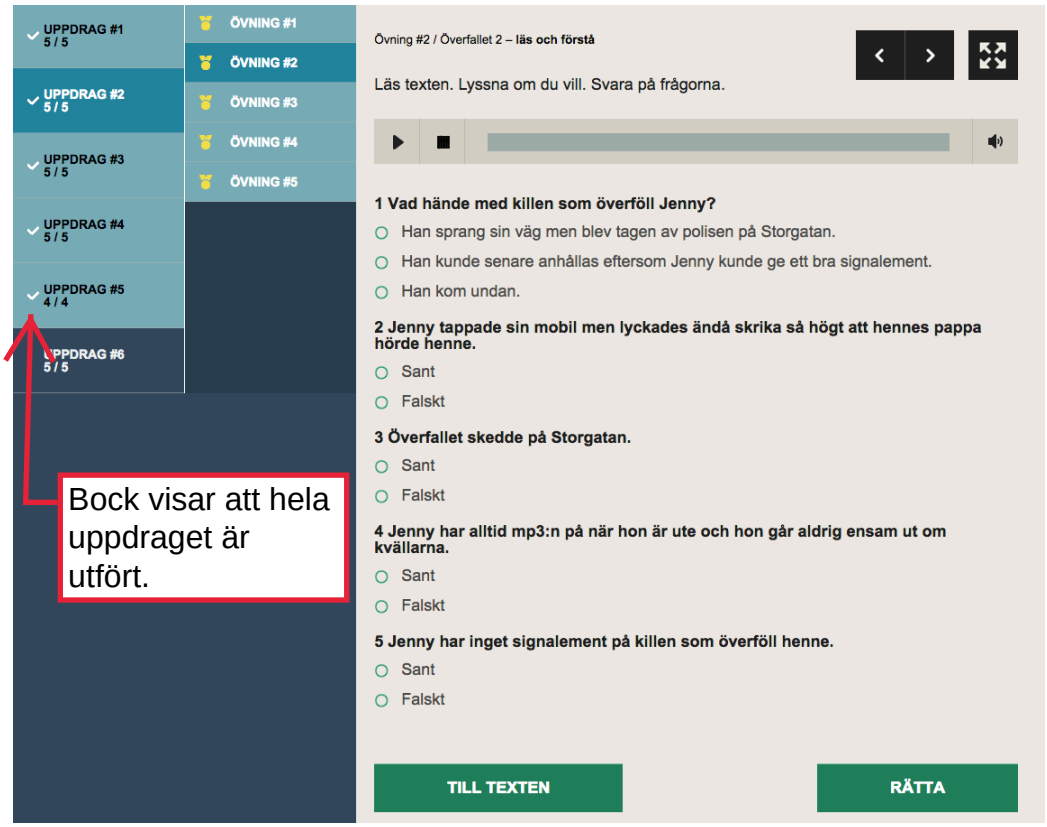

Knappen *Till texten* leder tillbaka till sida 1. Eleverna kan fritt bläddra mellan sidorna.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Man kan välja att dölja menyerna i Tiki för att få större arbetsyta utan distraktorer. Så här ser arbetsytan ut när man klickar på knappen som byter vy:

Om man vill minska spaltbredden kan man ta tag i webbläsarens kant och minska fönstrets bredd.

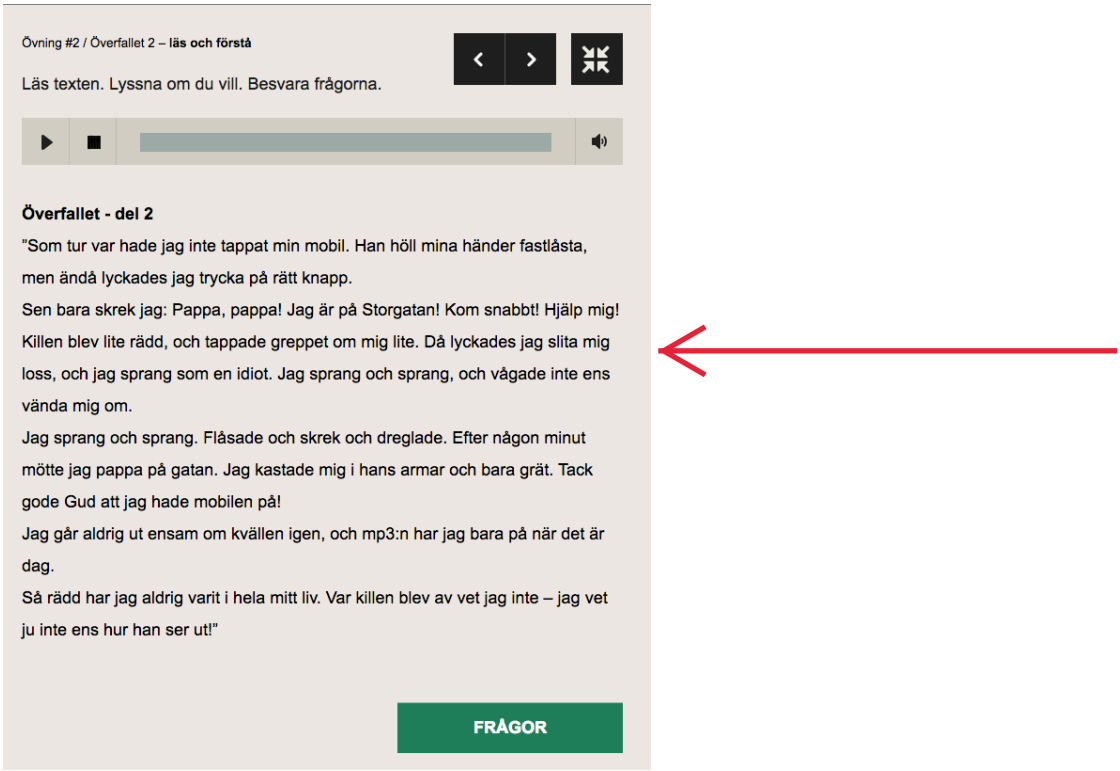

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Övningstyper

Vi använder följande övningstyper i Tiki Hög 1, 2 och 3:

Läs och lyssna

Eleverna ska tränas att följa med i inläsarens tempo och därmed börja bearbeta sin egen läshastighet. De kan pausa uppspelningen och börja om var som helst i texten om de vill. Vi använder denna övningstyp för att introducera en ny text. Här menar vi att alltså eleverna *bör* lyssna på texten för att träna sin egen läshastighet.

Läs på tid

I denna övningstyp redovisas elevernas läshastighet. Eleverna ska också besvara en eller flera frågor på textens innehåll. Eftersom det här handlar om elevernas egen läshastighet kan de inte lyssna på texten.
I Tiki Hög 1 finns 13 övningar där vi mäter läshastigheten. I Tiki Hög 2 gäller det 12 övningar och i Tiki Hög 3 mäts läshastigheten i 33 övningar.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Läs och förstå

Alla övningstyper i Tiki tränar läsförståelse. Vi använder rubriken *läs och förstå* för att skilja denna typ från *läs på tid*. Skillnaden är att vi inte mäter läshastigheten i *läs och förstå*. Eleverna ska besvara flera frågor på textens innehåll och de kan lyssna på texten om de vill. De kan också återvända till texten, läsa om och hitta rätt svar.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Dra rätt ord

Övningstypen *dra rätt ord* är en lucktext där eleverna drar rätt ord till rätt lucka.

Så här arbetar du med den här övningstypen:
Du placerar ord i luckor genom att dra dem med musen, styrplattan eller fingret – beroende på om du använder dator eller surfplatta.
Om du ångrar dig och vill ta tillbaka ett ord klickar du på det, så flyttas det tillbaka till listan. Arbetar du på surfplatta trycker du istället på det placerade ordet om du vill ångra dig.

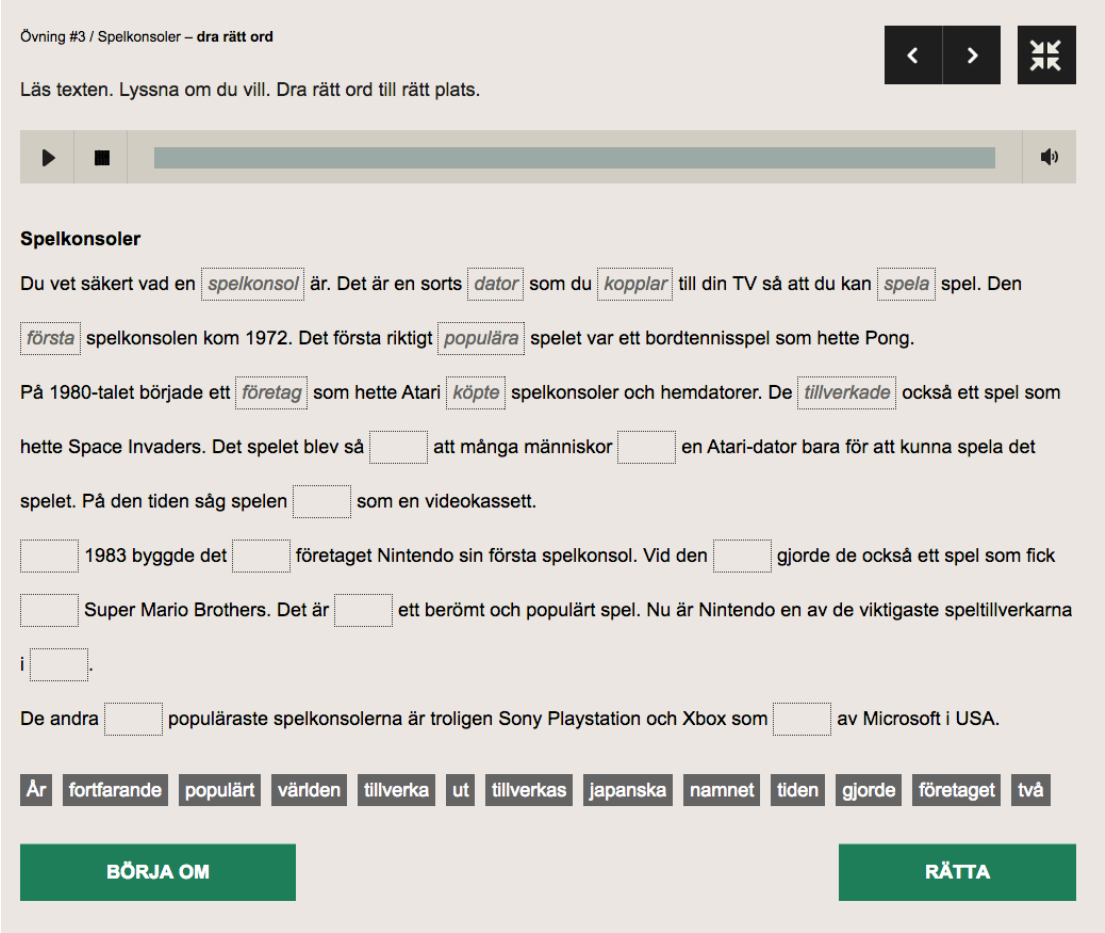

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skriv rätt ord – 1

Det finns två varianter av övningstypen *skriv rätt ord*. I den ena varianten skriver eleverna in ord i luckor i en text. Dessa ord finns i en lista under texten. Det är i första hand ord som är centrala för textens innehåll – substantiv, verb och adjektiv.

Så här arbetar du med den här övningstypen:
Du får två försök. Om det finns fel i det första försöket markeras dessa och rätt ord visas. Du behöver bara rätta de ord som är fel – inte göra om hela övningen.

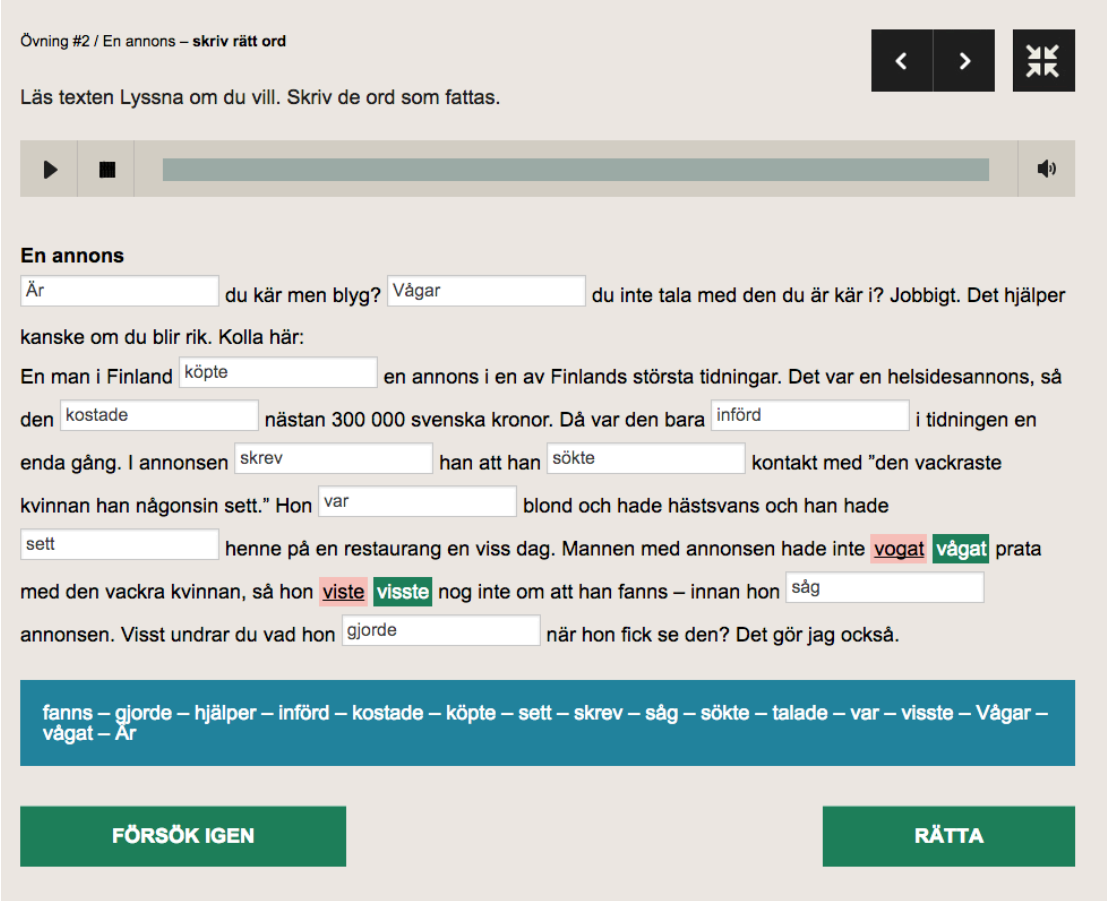

När du klickar på *Försök igen* töms de två felaktiga fälten och du kan försöka igen.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skriv rätt ord – 2

Även i den andra varianten av övningstypen *skriv rätt ord* skriver eleverna ord i luckor. Dessa ord finns dock inte i någon lista, utan eleverna får lista ut dem själva. I första hand tränar vi här konjunktioner, prepositioner och pronomen. Eleverna kan alltid få hjälp genom att lyssna på texten.

Så här arbetar du med den här övningstypen:
Du får två försök. Om det finns fel i det första försöket markeras dessa. Den del av ordet som är rätt står kvar och felaktiga tecken ersätts med streck. Du ska radera strecken innan du skriver rätt tecken. Du behöver bara rätta de ord som är fel – inte göra om hela övningen. Klicka på *Försök igen*, radera strecken som ersätter felet och skriv in rätt bokstäver.

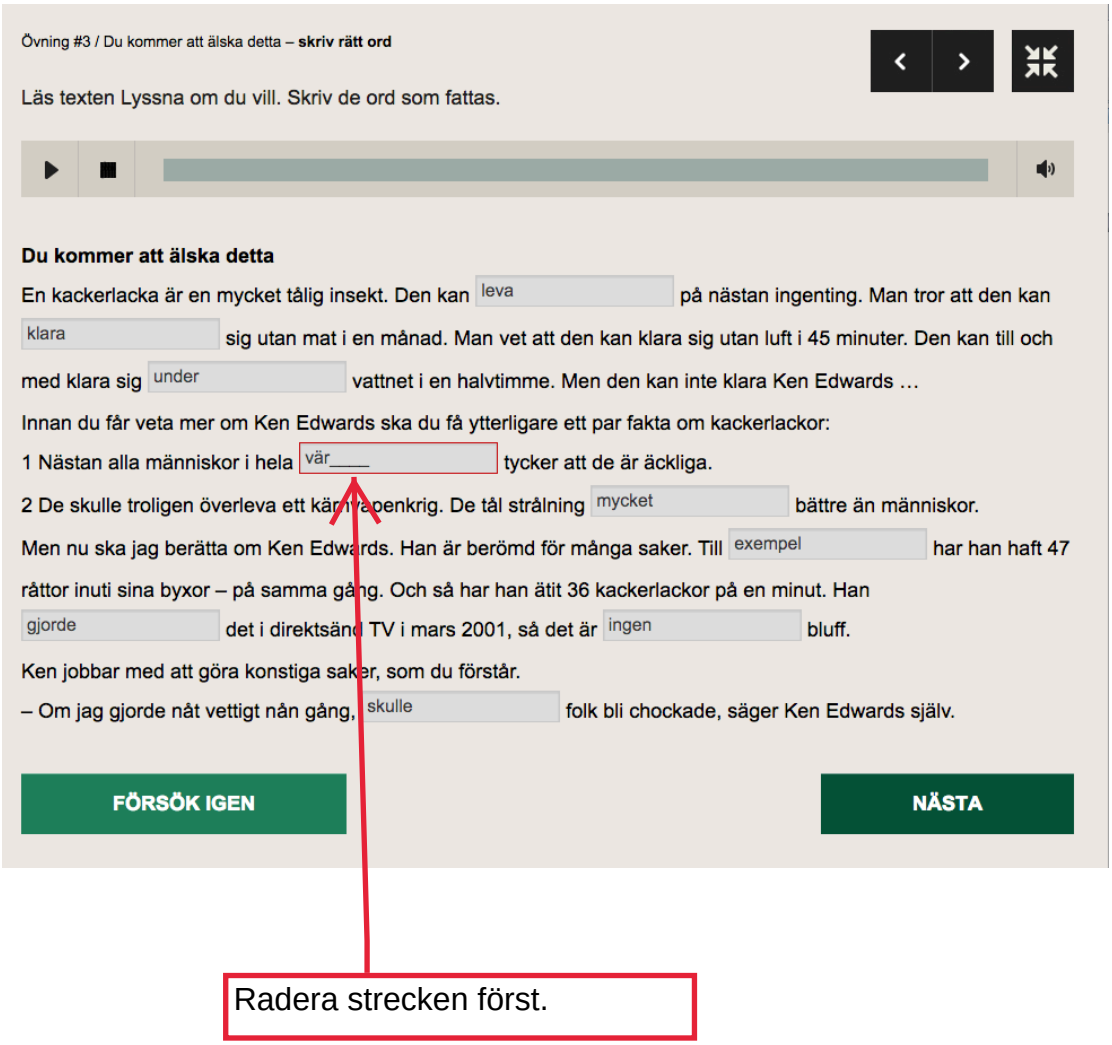

Radera strecken först.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Bygg meningen

Eleverna får lyssna på en mening och ska sedan dra de ord som ingår i meningen till rätt plats.

Man kan flytta tillbaka ett ord till listan genom att klicka på det. Den som arbetar på surfplatta ska trycka på ordet för att flytta tillbaka det.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skriv meningen

Eleverna får lyssna på en mening och ska sedan skriva de ord som ingår i meningen i rätt ordning.

OBS! Trots vad som sägs i instruktionen till övningen på bilden nedan skiljer inte Tiki Svenska på versaler och gemener. Det beror på att på de flesta surfplattor är tangentbordet inställt på att skriva en versal bokstav först i ett skrivfält. I lucktexter med flera luckor där eleverna ska skriva endast ett ord blir det irriterande att få fel för stor bokstav.

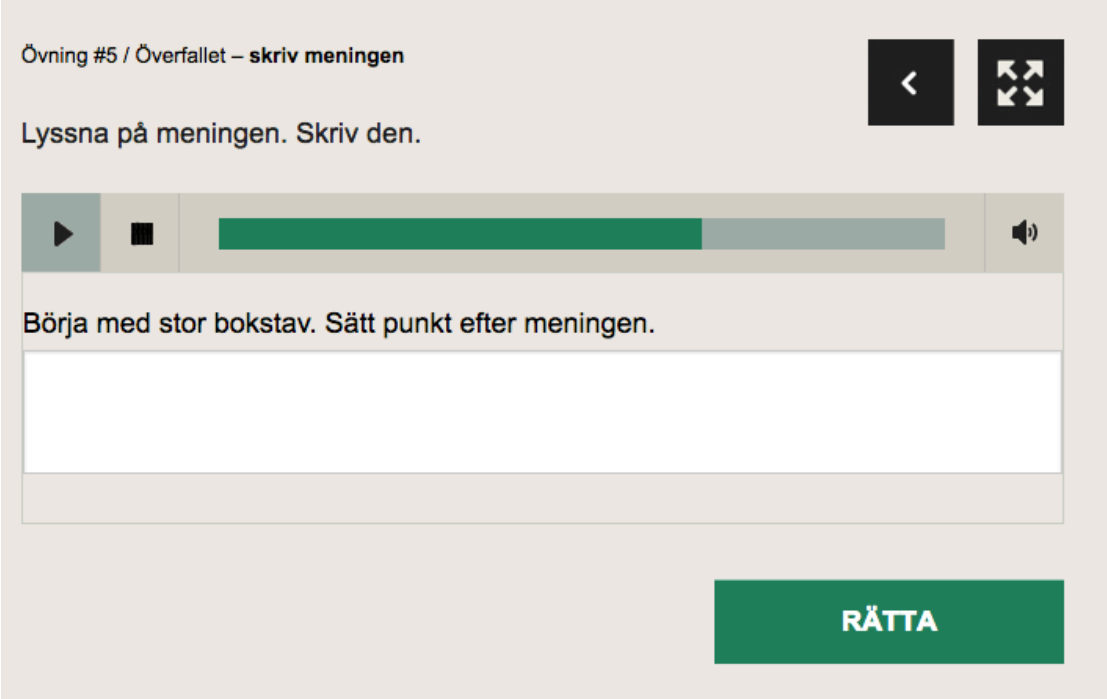

Välj rätt bild

Eleverna ska läsa en text och välja en bild som passar till texten.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Ordkunskapsövningar

I Tiki Hög 1 och 2 finns särskilda ordkunskapsövningar med vissa intervaller. Efter 6–7 uppdrag ska eleverna bearbeta delar av ordförrådet i de texter de läst. I Tiki Hög 3 finns dessutom träning på ordkunskap integrerat i uppgifterna till många texter.

Ordkunskap – hitta rätt definition

Eleverna ska para ihop ett ord med rätt definition eller beskrivning. I Tiki 1 kan eleverna lyssna på definitionerna om de vill.

Ordkunskap – dra rätt ord

Eleverna ska läsa ett antal meningar och dra rätt ord till rätt lucka. De kan lyssna på meningarna.

Skriv egna meningar

Eleverna ska skriva några meningar med ord de träffat på i texterna de har läst. De kan göra skrivfälten större genom att dra i nedre högra hörnet.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skriv en sammanfattning

Eleverna ska skriva en sammanfattning av en text de läst tidigare. De får hjälp av ord, ljud och bild.

Även i denna övningstyp kan eleverna göra skrivfältet större genom att dra i nedre, högra hörnet.

© 2015, 2016, 2017 Läsportalen HB
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten

Om Tiki Svenska

Tiki Svenska är utvecklat av Läsportalen HB i samarbete med Lindblå Läs- och skrivutveckling AB och Universal Learning Games ULG AB.
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska skolmyndigheten
© 2015 Läsportalen HB och Universal Learning Games ULG AB.

Teknisk utveckling
Sigma Technology AB

Produktionsledning
Jonas Lidén

Redaktör
Anders Lidén

Expertgranskning
Pelle Lindblå

Texter
Annika Hjalmarsson
Anneli Karlsson
Tuva Klinthäll
Anders Lidén
Arne Nilsson
Fia Sjöblom
Andrew Thelander

Övningar
Monica Rosenberg-Söderman
Anders Lidén

Ljudproduktion
SAYIT AB, Höör

Röster
Karin Mannerström
Mattias Linderoth
Claes Göran Söllgård

Grafik och illustrationer
Sigma Technology AB